

om ons te redden uit eene gemakkelijke, tot luiheid verleidende, en trouwens maar al te dreigende bohème. Het zag er bij ons zindelijk uit als bij een oude kwezel. Wij aten op geregelde uren goede, burgerlijke schotels. De lange reep gronds, die achter ons huisje lag, werd een welvoeglijk-onderhouden moestuin. Wij leidden een zeer egaal, zeer kalm leven, voor zoover men zich dit althans van nog zulke zoo heel jonge menschen voorstellen kan. Ik zal niet zeggen dat onze werkzaamheid zeer groot was; zij was echter zoo goed als aanhoudend, en, durf ik wel zeggen, ongewoon-nauwgezet, niettegenstaande de onontkomelijke aanvangs-aarzelingen. Het is hetgeen mijn broeder en mij nauwer verbond. Anders was er wel veel dat ons scheidde, deels vanwege den aard van onzen arbeid. Over dag ging Gustave wel eens teekenen bij George Minne, die nooit zijn eigenlijke meester is geweest, maar hem schaarsche doch nuttige wenken gaf en hem liefde deed krijgen voor ambachtelijke tucht. Ik zelf ging veel wandelen, vooral in het schemeruur, ofwel las ik. Wij vonden elkander voor het avondmaal terug. Waarna hij weêr de vrienden ging opzoeken, terwijl ik mij aan het schrijven zette, tot soms laat in den nacht.

Dit leven, zonder opwinding, zonder artistieke uitgelatenheid, hebben wij samen ruim vijf jaren geleid: zij zijn mij eene dankbare herinnering. Al dien tijd heb ik den geest en het talent van mijn broeder tastender onpersoonlijkheid zien uitgroeien. Ik moet zeggen dat het mijne genegenheid voor hem haast dag aan dag rijker en inniger heeft gemaakt. Het geeft een tweede rechtmatige reden aan, waarom ik het waag, hier over hem te schrijven; want, ken ik goed den mensch Gustave van de Woestijne, ik ken even goed, en in zijne geleidelijke ontwikkeling, den kunstenaar die hij is.

Zoodat ik mij verder van verontschuldiging men te mogen onthouden.

* * *

Ik heb u reeds gezegd dat wij, bij onze aankomst te Sinte Martens Laet-hem, er George Minne en Valerius de Saedeleer gevestigd hadden gevonden. Zij waren ruim tien jaar ouder dan ik, en vijftien jaar ouder dan Gustave. Was de tweede nog wel eenigszins naar zijn doel aan het tasten, de eerste had reeds zijn meest-uitgesproken werk geleverd en kende eene befaamdheid die, had zij nog het publiek niet bereikt, bij de kunstenaars groot was en vol eerbied.

Het is voor Gustave van de Woestijne als teekenaar en schilder een zegen geweest, juist om dien tijd George Minne te hebben ontmoet. Terwijl de omgang met Valerius de Saedeleer er zeker toe bijgedragen heeft, hem tot geestelijke zelf-ontginning te voeren. Ik herhaal het: aesthetisch is Minne Gustave's meester niet geweest; Minne heeft trouwens steeds meer afschuw dan aanleg gevoeld voor welk didactisme ook. Ik voeg er aan